

OKRUGLI STOL

KLIMATSKE PROMJENE: IZAZOVI PRILAGODBE HRVATSKE U KONTEKSTU ČLANSTVA U EUROPSKOJ UNIJI

Zagreb, 28. studenog 2013.

dr. sc. Ivana Gudelj, znanstveni suradnik
mr. sc. Marko Pavić, dipl. ing. fiz.

Globalno zatopljenje, odnosno klimatske promjene, nezaobilazni su opći svjetski problem i značajna prijetnja brojnim aspektima života i gospodarskog privređivanja na Zemlji. Zadnja izvješća Međuvladinog panela o klimatskim promjenama IPCC-a ukazuju na to da je antropogeni utjecaj, odnosno ispuštanje stakleničkih plinova, odgovorno za proces globalnog zatopljenja koji utječe na: život svih ljudi, gospodarski rast i održivi razvoj, otapanje ledenjaka i podizanje razine mora, produljenje vegetacijskih razdoblja i migraciju brojnih bioloških vrsta.

Realna je zabrinutost čovječanstva zbog klimatskih promjena koje vode ka dosezanju globalne stope zagrijavanja od 2°C/100 godina!

Kao doprinos ovoj aktualnoj problematici, na nacionalnom nivou, zastupnik u Europskom parlamentu, **mr. sc. Andrej Plenković**, organizirao je i moderirao 28.11.2013. Okrugli stol na temu „Klimatske promjene: Izazovi prilagodbe Hrvatske u kontekstu članstva u Europskoj uniji”, koji se održao u konferencijskoj dvorani Kuće Europe, u Ulici Augusta Cesarca 6, u Zagrebu.

Okrugli stol uslijedio je nakon Konferencije stranaka UN-ove Okvirne konvencije o klimatskim promjenama

u Varšavi, gdje je donesen niz konkretnih odluka koje će pomoći zemljama u razvoju da reduciraju emisiju stakleničkih plinova. Time je utvrđen i daljnji napredak u vezi s izradom globalno obvezujućeg dogovora o klimatskim promjenama koji bi trebao biti finaliziran na Konferenciji u Parizu 2015. godine i kojim će se nadograditi protokol iz Kyota čija je primjena završila 2012. godine.

U svom uvodnom izlaganju, **mr. sc. Andrej Plenković**, predstavio je problematiku klimatskih promjena kao velikog izazova s kojim se svijet suočava u 21. stoljeću te je sažeo napore i inicijative Europskog parlamenta. Europska unija je prošle godine najavila dobrovoljne doprinose u iznosu od 5.5 milijardi eura, dok su zemlje članice EU već doprinijele s više od 50 mil. USD u Fond za adaptaciju na klimatske promjene. Obveza i dogovor da se emisija smanji za 20% do 2020. godine, u odnosu na onu iz 1990. godine, je na putu ispunjavanja.

Nakon uvodnog dijela **mr. sc. Andreja Plenkovića**, svoja izlaganja su iznijeli govornici Okruglog stola:

Branko Bačić, dipl. ing.

Predsjednik Odbora za zaštitu okoliša i prirode Hrvatskog sabora

Prof. dr. sc. Nikola Ružinski

Član Pregovaračke skupine za pristupanje RH u EU, nadležan za zaštitu okoliša

Mr. sc. Ivan Čačić

Ravnatelj Državnog hidrometeorološkog zavoda
Predsjednik Regionalne asocijacije VI. (Europa)
Svjetske meteorološke organizacije

Prof. dr. sc. Mirko Orlić

Prirodoslovno-matematički fakultet Sveučilišta u Zagrebu, recenzent 5. IPCC (*Intergovernmental Panel on Climate Change*) izvješća

Doc. dr. sc. Mario Šiljeg

Geotehnički fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Dr. sc. Zoran Šikić

Član HDZ-ovog Odbora za zaštitu okoliša, energetiku i rudarstvo

Dr. sc. Vladimir Jelavić

Direktor odjela za zaštitu okoliša i održivi razvoj, EKONERG

Predsjednik Hrvatske udruge za smanjenje ugljičnog otiska

Mr. sc. Marko Pavić

Udruga za očuvanje hrvatskih voda i mora SLAP

Gospodin Branko Bačić, dipl. ing. je ukazao na činjenicu da Hrvatska znatno kasni u poduzimanju mjera potrebnih za postizanje smanjenja emisije CO₂ kao i postizanju zadovoljavajućeg stupnja energetske učinkovitosti. Hrvatski sabor i Vlada Republike Hrvatske intenzivno rade na prilagodbi u smislu zadovoljenja ciljeva, pri čemu se potreba oslanjanja na izdašne EU fondove čini nužno potrebnom.

Prof. dr. sc. Nikola Ružinski je iznio suglasnost sa činjenicom da su klimatske promjene evidentne, kao i to da je upravo EU lider u smanjenju emisija stakleničkih plinova. Stanje u cijelosti je rezimirao konstatacijama da je za Hrvatsku:

- nužno potrebno ispunjavati preuzete obveze,
- utjecati na daljnje EU odluke,
- iskoristiti raspoloživost strukturalnih fondova,
- uvažiti značaj čistih tehnologija i nastojati što više implementirati iste u gospodarstvu,

- u sve gospodarske grane uvesti aktivnosti koje idu u prilog smanjenju emisije stakleničkih plinova,
- utemeljenje tzv. Zelenog fonda obećavajuće u smislu ubrzavanja svih procesa koje praćenje zahtjevnosti prilagodbe klimatskim promjenama iziskuje.

Mr. sc. Ivan Čačić je istaknuo kako su dugogodišnji niz meteoroloških i klimatskih mjerenja osnova za ocjenu klime i njezina predviđanja. Nadalje, ukazao je na to da su evidentni porasti temperature mora i kopna, te da se ledenjaci tope. Iako su upravo staklenički plinovi najznačajniji doprinositelj globalnom zatopljenju, proces zatopljenja nije moguće zaustaviti čak i da se staklenički plinovi u potpunosti eliminiraju. Razlog tome je činjenica da su klimatske promjene rezultat utjecaja čovjeka, ali i spontanijih prirodnih procesa. Postojeće znanstvene analize i projekcije ukazuju na to da oko 2050-te ledenjaci neće ni postojati. U Hrvatskoj je realno za očekivati da će ljeta postati prevruća, a proljeća i jeseni će biti iskoristivije. Predviđa se da će porast temperature pogodovati porastu zdravstvenih poteškoća poput kardiovaskularnih i alergijskih. Također je izgledan poremećaj statusa vodnih resursa, a posljedično tome će biti afektirani vodoopskrbni sustavi i oni energetske koji su direktno vezani za tokove rijeka. Značajan "šok" očekuje i poljoprivredni sektor zbog poplava, nedostatnosti vode u vegetacijski najzahtjevnijoj fazi i potrebe za prilagodbom kultura s kojima će se u novim temperaturnim uvjetima moći učinkovito raditi.

Na kraju je gospodin Čačić apelirao na to da je dragocijenije raditi na konkretnim prilagodbama i anuliranju negativnih posljedica koje će klimatske promjene zasigurno uvjetovati u odnosu na gubljenje vremena – u smislu poricanja činjenica o postojećem i nadolazećem intenzitetu klimatskih promjena.

Prof. dr. sc. Mirko Orlić, kao recenzent zadnjeg 5. IPCC izvješća, objasnio je fizikalne procese klimatskih promjena te je sumirao rad na recenziji izvješća ukazujući na znanstvenu činjenicu o podudarnosti dugogodišnjih mjerenja i matematičkih modela u smislu potvrde da je glavnina klimatskih promjena uvjetovana ljudskim, antropogenim djelovanjem. Matematički modeli, nadalje,

upućuju na to da će Hrvatska i nadalje raspolagati dostatnim količinama vode, no zbog nastupanja sušnijih ljetnih, a kišnijih zimskih razdoblja bit će potrebno znatno više umijeće upravljanja istim, u vidu učinkovitog zadovoljenja svih gospodarskih djelatnosti tijekom godine. Za Sredozemlje se predviđa da će porast razine mora biti niži od globalnog, jer će doći do porasta temperature, isparavanja i saliniteta. Poplave će na globalnom nivou uvjetovati migracije iz delti. Promjene su predviđene, "bogati" se već pripremaju – primjer čemu su brane Londona i Venecije. Može se dogoditi da se imućniji bolje snađu i zaštite. Prema zaključnim riječima prof. Orlića bilo bi poželjno političkim sredstvima izbalansirati da se prilagodba na klimatske promjene i zaštita od posljedica istih omogući pravovremeno svima.

O pitanju energetike i smanjenju emisija stakleničkih plinova u tom sektoru govorio je **doc. dr. sc. Mario Šiljeg**. Prema Šiljegovim riječima energetika u Hrvatskoj utječe sa udjelom od 73,3% u emisiji stakleničkih plinova, a izgaranje fosilnih goriva je najznačajniji čimbenik.

Stoga se nalaže potreba za defosilizacijom energetike i postupna zamjena, pretežno uvoznih fosilnih goriva, s ekološki prihvatljivijim – bioobnovivim domaćim energentima – što polučuje dvostrukom dobrobiti: ekološkom i gospodarskom! U daljnjem izlaganju **doc. Šiljeg** je, pozivajući se na podatke Energetskog instituta Hrvoje Požar, iznio optimističnu projekciju koja ukazuje na to da je Hrvatskoj uz dobro osmišljenu diverzifikaciju goriva, istodobno popraćenu mjerama energetske učinkovitosti, moguće do 2050. postići smanjenje emisije stakleničkih plinova za obvezujućih 80%.

U kontekstu činjenice da je Hrvatska mala zemlja, s relativno niskom gustoćom naseljenosti, a njeno najveće bogatstvo upravo prostor koji nudi osebujnu biološku raznolikost, konstruktivni su bili naputci **dr. sc. Zorana Šikića** da bioraznolikost nije ravnomjerno zastupljena, da se uz nepažnju gubi, te da je potrebna specifična edukacija o utjecaju klimatskih promjena na

bioraznolikost i mogućnosti ostvarenja prilagodbe.

Na temelju svog rada u međunarodnim tijelima, poput pregovora za Kyoto protokol, te predstavljanja Okvira Strategije nisko-ugljičnog razvoja Hrvatske, **dr. sc. Vladimir Jelavić** je vještom uporabom citata: *"Najbolji način za predviđanje budućnosti jest da je stvorimo."* iznio motivaciju da je u kontekstu anuliranja posljedica klimatskih promjena vrijedno pravovremeno djelovati.

Na temelju primjera iz prakse Velike Britanije i SAD-a, **mr. sc. Marko Pavić** je ukazao na iznimnu potrebu za integracijom znanstvenih istraživanja u javne politike u Republici Hrvatskoj i izradu strategija. Važnost takvog pristupa potreban je u svim sektorima, a posebice energetici i klimatskim promjenama. Istaknuo je kako je preduvjet takvog uključivanja i senzibiliziranje javnosti. Također je naglasio da je za Hrvatsku važno, uz postizanje ekoloških ciljeva, maksimalno zalaganje za paralelno ostvarivanje gospodarskog razvoja putem poticanja domaće konkurentnosti.

Okrugli stol je za relativno kratko vrijeme svog trajanja, u smislu aktualizacije problematike klimatskih promjena u Hrvatskoj i doprinosa raspravi o načinima prilagodbe Hrvatske politikama EU iz ovog područja, u potpunosti polučio željenim ciljem. ■

